

WERKBOEK NIVEAU 4

Verpleeg-, verzorgingshuizen, thuiszorg 1

MBO

TRAJECT
V&V

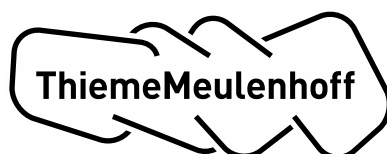
VERPLEEGKUNDIGE

Verpleeg-, verzorgingshuizen, thuiszorg 1

**E.C.A. van Diepen
P.A.M. Mocking
R.F.A. Schrijver
S.M.T. Vogel
M.M.J.F. Wijdeveld**

Colofon

Auteur

E.C.A. van Diepen
P.A.M. Mocking
R.F.A. Schrijver
S.M.T. Vogel
M.M.J.F. Wijdeveld

Redactie

C.A. Abrahamse
M.H.A.J. Gloudemans

Vormgeving en omslag

Studio Fraaj, Rotterdam

Fotografie omslag

Peter Bak, Rotterdam

Opmaak

Imago Mediabuilders,
Amersfoort

Fotografie

© AVD / Catharina
Ziekenhuis; BSIP / Getty
Images; Karin Ligthart
Fotografie; Frank Muller /
Zorg in Beeld / Hollandse
Hoogte; Shutterstock;
stanislav solntsev / Getty
Images

Over ThiemeMeulenhoff

ThiemeMeulenhoff ontwikkelt zich van educatieve uitgeverij tot een learning design company. We brengen content, leerontwerp en technologie samen. Met onze groeiende expertise, ervaring en leeroplossingen zijn we een partner voor scholen bij het vernieuwen en verbeteren van onderwijs. Zo kunnen we samen beter recht doen aan de verschillen tussen lerenden en scholen en ervoor zorgen dat leren steeds persoonlijker, effectiever en efficiënter wordt.

Samen leren vernieuwen.

www.thiememeulenhoff.nl

ISBN 978 90 06 91070 4

Eerste druk, eerste oplage, 2017

© ThiemeMeulenhoff, Amersfoort, 2017

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j° het Besluit van 23 augustus 1985, Stbl. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie (PRO), Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp (www.stichting-pro.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet) dient men zich tot de uitgever te wenden. Voor meer informatie over het gebruik van muziek, film en het maken van kopieën in het onderwijs zie www.auteursrechtenonderwijs.nl.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Deze uitgave is volledig CO₂-neutraal geproduceerd.
Het voor deze uitgave gebruikte papier is voorzien van het FSC®-keurmerk.
Dit betekent dat de bosbouw op een verantwoorde wijze heeft plaatsgevonden.

Rondleiding door dit werkboek

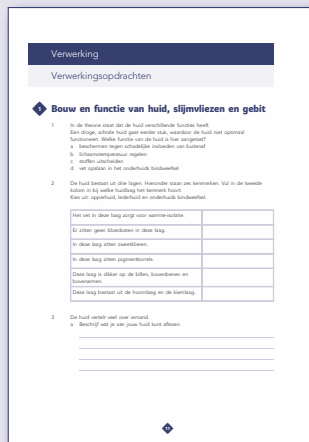
Het werkboek is verdeeld in thema's. Een thema in het werkboek sluit precies aan bij een thema in de theorie.

Themaopening

Je leest waar het thema over gaat en welke hoofdstukken en onderwerpen aan de orde komen.

In dit werkboek staan verschillende soorten opdrachten. Deze helpen je om je de benodigde vakkennis en beroepsvaardigheden eigen te maken.

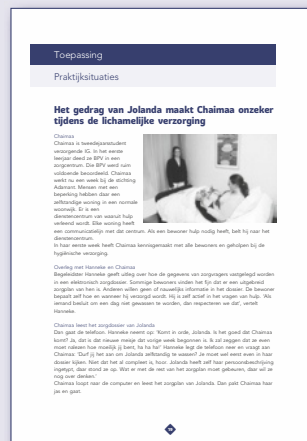
Verwerking

Verwerkingsopdrachten helpen je de theorie te leren en te begrijpen. Ze zijn geordend per hoofdstuk.

Toepassing
Praktijksituaties ▶ hiermee pas je de theorie toe in realistische praktijkbeschrijvingen.

Vaardigheden ▶ om de benodigde beroepsvaardigheden aan te leren.

Themaopdrachten ▶ grotere opdrachten waarmee je met de kennis en vaardigheden aan de slag gaat. Je werkt dan ook aan belangrijke algemene vaardigheden als samenwerken, informatie zoeken, presenteren, kritisch denken, plannen en problemen oplossen.

Evaluatie

Studiehulp ▶ een zelftoets waarmee je controleert of je de theorie kent. Antwoorden zijn op te vragen bij je docent.

Evaluatie ▶ evalueren en reflecteren zijn belangrijke vaardigheden voor jouw toekomstige beroep: zet na elk thema op een rij wat je goed beent en wat je actiepunten zijn.

Vaardigheden

Een vaardigheid heeft een vaste opbouw:
Oriënteren ▶ Oefenen ▶ Toepassen ▶ Transfer

Observatielijsten

Bij de meeste vaardigheden horen observatielijsten. Die vind je direct achter in dit werkboek. De observatielijsten zijn geordend per thema. Bovenaan staat bij welke vaardigheid de observatielijst hoort. Een observatielijst kun je gemakkelijk uit je werkboek halen. Zo kun je ze in de klas of in je BPV laten invullen.

Observatielijsten	
Thema 1 Lichamelijke verzorging 277	
Zorgvrager wassen op bed 277	
Zorgvrager wassen op bed met wondplek 281	
Zorgvrager wassen bij de wastafel, onder de douche of in bad 285	
Heren wassen op bed 289	
Zorgvrager die zelf op bed toilet, scheren met een elektrisch scheersapparaat 291	
Zorgvrager die zelf op bed toilet, scheren met scheermes en scheerschuim 292	
Tandpoetsen van een zorgvrager die zelf op bed toilet 295	
Gedragsovername verzorging van een zorgvrager die zelf op bed toilet 297	
Maakbuis vullen van een zorgvrager die zelf op bed toilet 299	
Theoretische schriftelijke toets met een open theoretisch antwoord 301	
Theoretische schriftelijke toets met een gesloten theoretisch antwoord 303	
Hypothetische verzorging van een baby 307	
Thema 2 Help bieden bij de opname van voeding en vocht 309	
Help bieden aan een zorgvrager die zelf niet kan eten en drinken 309	
Planvoeding geven 311	
Thema 3 Help bieden bij de vitschending 313	
Help bij het gebruik van een pi-jet op bed 313	
Help bij het gebruik van een draadje bed 317	
Verstellen van een tv-aanvoeltoestel 319	
Kopen katoen of draadtoestellen verwijderen 321	
Katoenafzet verwijderen 325	
Verzorgen van een bloedsuiker 327	
Levenswijze wijzigen 329	
Maakbuis invullen of katoenbuis toedienen 331	
Help bieden bij het masseren verwijderen van ontlasting 333	
Help bieden bij blozen 335	
Help bieden bij blozen 337	
Help bieden bij het vóórwerpen van een tongpijp bij menstruatie 339	
Thema 4 Hypothetisch en ergonomisch verstaanbaar werken 341	
Handen wassen met alcoholvrij zeep 341	
Handen desinfecteren met handdesinfectant 343	
Aan- en afzetten van steriele handschoenen 345	
Graven van een schot of staal vasthouden 347	

Vaardigheden	
Bed opmaken, zonder dat de zorgvrager in bed ligt	
Oriënteren	
1 Bepaal de theorie van het opmaken van het bed zonder zorgvrager	
2 Bepaal de beschrijving van deze vaardigheid	
Verbonden	
1 Verdeel de zorgvrager vast in gear gebouwen	
2 Leg uit wat de volgende handelingen zijn	
van eenmaal handdoeken, een oerschoot en een wondnet	
Voor een bed in de woonkamer	
Handdoeken:	
1 handdoeken;	
2 handdoeken	
Voor een longopliggend	
1 kussen en handdoeken	
2 kussen	
3 kussen	
3 Creëer voldoende ruimte rondom het bed	
4 Zet het bed op een hoogte	
5 Plaats een of twee matras en het wondnet van het bed	
6 Breng het bed in positieve en vast of draaiflexie je handen	
Uitvoering	
7 Trek bij het op contact met uithoudingsgreep en bloed handdoeken en/of oerschoot aan	
8 Leg de kussen op de matras	
9 Maak open en dicht aan	
10 Lat en tijden het opmaken van het bed op de je niet te veel met het handdoeken opmaken in verband met hygiëne	
11 Zorg ervoor dat tijdens de werkzaamheden het voldoende is om mogelijk in contact met het lichaam mogelijk komt in verband met hygiëne	
12 Maak aan de vloer draaiflexie in de vloer en leg de matras in de badkamer	
13 Handdoeken en/of kussen plaatsen in de woonkamer	
14 Het bed oerschoot in de woonkamer	
15 Leg het wondnet aan opmaken van de matras	
16 Het bed oerschoot in de woonkamer	
17 Als je het matras vast houdt, trek je het glad	

Iconen helpen je op weg

In de kantlijn staan icoontjes. Die geven aan wat je in de opdracht kunt verwachten.

geeft aan dat je een deel van de theorie (nog een keer) leest om de vraag te kunnen beantwoorden.

bij deze opdracht werk je samen met anderen.

bij deze opdracht heb je een computer met internet nodig om informatie op te zoeken.

bij deze opdracht werk je aan je schrijfvaardigheden, bijvoorbeeld met het schrijven van een uitgebreid antwoord, verslag of rapport.

bij deze opdracht laat je de uitkomsten zien in een mondelinge presentatie.

geeft aan dat het gaat om een creatieve opdracht.

Werken met dit werkboek

Vind je het prettig om eerst de theorie te lezen en dan te kijken of je het weet en begrepen hebt? Lees dan eerst de theorie en maak daarna de verwerkingsvragen. Ben je meer iemand die het liefst de theorie doorneemt aan de hand van vragen? Start dan met de verwerkingsvragen en leg je theorieboek ernaast.

Werk je het liefst vanuit de praktijk? Begin dan met een praktijksituatie of een thema-opdracht en kijk of je de vragen kunt beantwoorden met de informatie uit de theorie.

Inhoudsopgave

Thema 1 Oriëntatie op de branche VVT 13

Verwerking 14

Verwerkingsopdrachten 14

- Hoofdstuk 1 Zorgvragers in de VVT 14
- Hoofdstuk 2 De VVT-branche, geschiedenis en zorgaanbod 16
- Hoofdstuk 3 Van intake tot beëindiging hulpverlening 19
- Hoofdstuk 4 Zorgproces in de VVT 22

Toepassing 25

Praktijksituaties 25

- Jolanda vraagt hulp via de zorgcentrale 25
- Mevrouw Emmen wil graag in een hospice overlijden 29
- Meneer Van Kasteren dwaalt 's nachts door het huis 33

Themaopdrachten 36

Evaluatie 38

Studiehulp 38

- Hoofdstuk 1 Zorgvragers in de VVT 38
- Hoofdstuk 2 De VVT-branche, geschiedenis en zorgaanbod 38
- Hoofdstuk 3 Van intake tot beëindiging hulpverlening 39
- Hoofdstuk 4 Zorgproces in de VVT 39

Evaluatie en reflectie 41

Thema 2 Zorg en begeleiding in de VVT 43

Verwerking 44

Verwerkingsopdrachten 44

- Hoofdstuk 5 Zorg en begeleiding van ouderen 44
- Hoofdstuk 6 Zorg en begeleiding van chronisch zieke zorgvragers 49
- Hoofdstuk 7 Samenwerken met mantelzorgers en vrijwilligers 54
- Hoofdstuk 8 Zorg en begeleiding in groepen 58

Toepassing 63

Praktijksituaties 63

- Meneer Buiks verblijft op een revalidatieafdeling 63
- Zorg voor mevrouw Damen en haar zoon 67
- Optimale zorg voor mevrouw Jansen 71

Vaardigheden 75

- Contact- en relatievorming stimuleren 75
- Een positieve samenwerkingsrelatie opbouwen met de geriatrische zorgvrager 79
- Inzicht verkrijgen in verliessituaties voor de geriatrische zorgvrager 82

Themaopdrachten 84

Evaluatie 88

Studiehulp 88

- Hoofdstuk 5 Zorg en begeleiding van ouderen 88
- Hoofdstuk 6 Zorg en begeleiding van chronisch zieke zorgvragers 88
- Hoofdstuk 7 Samenwerken met mantelzorgers en vrijwilligers 89
- Hoofdstuk 8 Zorg en begeleiding in groepen 89

Evaluatie en reflectie 91

Thema 3 Zorgvragers met psychogeriatrische aandoeningen 93

Verwerking 94

Verwerkingsopdrachten 94

- Hoofdstuk 9 Zorgvragers met dementie 94
- Hoofdstuk 10 Zorgvragers met dementie: zorg en begeleiding 97
- Hoofdstuk 11 Oudere zorgvragers met depressie 100
- Hoofdstuk 12 Oudere zorgvragers met een delier 102

Toepassing 105

Praktijksituaties 105

- Een zelfstandige vrouw 105
- Kan meneer Ramkoesjin nog terug naar huis? 109
- Meneer Alyah heeft verdriet 111

Vaardigheden 113

- ROB toepassen 113
- Validation toepassen 115
- Invulling geven aan het begrip 'zintuigactivering' 117
- Herkennen van de symptomen van een depressie bij een oudere zorgvrager 120
- Herkennen van lichamelijke klachten bij een zorgvrager met een depressie 122
- Creëren van een positieve omgeving en sociale steun voor de zorgvrager met een depressie en zijn naasten 123
- Ondersteunen bij de behandeling van een depressie 125
- Communicatie met een zorgvrager met een depressie 127
- Herkennen van de symptomen van een naderend delier 129
- Gebruikmaken van de DOS 131
- Omgaan met een zorgvrager met een delier 132
- Ondersteunen van de naasten van een zorgvrager met een delier 134

Themaopdrachten 136

Evaluatie 140

Studiehulp 140

- Hoofdstuk 9 Zorgvragers met dementie 140
- Hoofdstuk 10 Zorgvragers met dementie: zorg en begeleiding 141
- Hoofdstuk 11 Oudere zorgvragers met depressie 141
- Hoofdstuk 12 Oudere zorgvragers met een delier 142

Evaluatie en reflectie 143

Thema 4 Zorgvragers met oncologische aandoeningen 145

Verwerking 146

Verwerkingsopdrachten 146

Hoofdstuk 13 Oncologie 146

Hoofdstuk 14 Verplegen van zorgvragers met kanker 150

Toepassing 155

Praktijksituaties 155

De borstkanker bij mevrouw Martens is uitgezaaid 155

Mevrouw Nota gaat sterven 159

Vaardigheden 163

Observeren en rapporteren van pijn 163

Een fentanylpleister bevestigen en verwijderen 167

Voorlichting geven aan een zorgvrager die chemotherapie ondergaat 171

Oncologische ulcera verzorgen 176

Subcutane medicatietoediening via Butterfly-systeem (pijnstilling via vlindernaaldje) 180

Themaopdrachten 184

Evaluatie 186

Studiehulp 186

Hoofdstuk 13 Oncologie 186

Hoofdstuk 14 Verplegen van zorgvragers met kanker 186

Evaluatie en reflectie 188

Thema 5 Zorgvragers met aandoeningen aan het bewegingsstelsel 190

Verwerking 191

Verwerkingsopdrachten 191

Hoofdstuk 15 Zorgvragers met aandoeningen aan de gewrichten 191

Hoofdstuk 16 Zorgvragers met osteoporose en amputaties 198

Toepassing 202

Praktijksituaties 202

Mevrouw Van Welie heeft dagelijks pijn door de reumatoïde artritis 202

Het leven van meneer Bugter is niet meer hetzelfde door zijn spondylitis ankylopoetica 207

Mevrouw Douma moet leren omgaan met haar beenamputatie 212

Vaardigheden 218

Aanbrengen van een onderbeenprothese 218

Themaopdrachten 221

Evaluatie 223

Studiehulp 223

Hoofdstuk 15 Zorgvragers met aandoeningen aan de gewrichten 223

Hoofdstuk 16 Zorgvragers met osteoporose en amputaties 224

Evaluatie en reflectie 225

Thema 6 Zorgvragers met diabetes mellitus 227

Verwerking 228

23 Verwerkingsopdrachten 228

Hoofdstuk 17 Diabetes mellitus 228

Hoofdstuk 18 Complicaties bij diabetes mellitus 232

Toepassing 237

Praktijksituaties 237

Baukje geeft mevrouw Van Cleeff die diabetes heeft voorlichting 237

Dionne krijgt vandaag te maken met diverse diabetesvraagstukken 243

Vaardigheden 250

Instructie bloedglucose meten, gericht op zelfcontrole en zelfregulatie 250

Instructie insuline spuiten, gericht op zelfregulatie 255

Themaopdrachten 260

Evaluatie 263

Studiehulp 263

Hoofdstuk 17 Diabetes mellitus 263

Hoofdstuk 18 Complicaties bij diabetes mellitus 263

Evaluatie en reflectie 265

Thema 7 Zorgvragers met aandoeningen aan de longen en luchtwegen 267

Verwerking 268

Verwerkingsopdrachten 268

Hoofdstuk 19 De longen en luchtwegen 268

Hoofdstuk 20 Zorgvragers met chronische longaandoeningen 273

Hoofdstuk 21 Zorgvragers met infectieziekten aan longen en luchtwegen 277

Toepassing 281

Praktijksituaties 281

Suus krijgt te maken met zorgvragers die ernstige longproblemen hebben 281

Mevrouw Paulusma krijgt opnieuw te maken met astmaklachten 285

Ondanks COPD kan meneer Hoogma het roken niet laten 290

Vaardigheden 295

Het vullen van een draagset met zuurstof uit een ambuloxvat 295

Themaopdrachten 299

Evaluatie 300

Studiehulp 300

Hoofdstuk 19 De longen en luchtwegen 300

Hoofdstuk 20 Zorgvragers met chronische longaandoeningen 301

Hoofdstuk 21 Zorgvragers met infectieziekten aan longen en luchtwegen 301

Evaluatie en reflectie 302

Thema 8 Zorgvragers met aandoeningen aan urinewegstelsel en geslachtsorganen 304

Verwerking 305

Verwerkingsopdrachten 305

Hoofdstuk 22 Zorgvragers met aandoeningen aan het urinewegstelsel 305

Hoofdstuk 23 Vrouwelijke zorgvragers met aandoeningen aan de geslachtsorganen 310

Hoofdstuk 24 Mannelijke zorgvragers met aandoeningen aan de geslachtsorganen 313

Toepassing 317

Praktijksituaties 317

Meneer Stolwijk heeft een verhoogde PSA-waarde 317

Is het verstandig om de dialyse bij mevrouw Krols te stoppen? 321

Jochem is incontinent en krijgt blaastraining 325

Vaardigheden 329

Opvangen van midstream-urine voor bacteriologisch onderzoek 329

Themaopdrachten 330

Evaluatie 333

Studiehulp 333

Hoofdstuk 22 Zorgvragers met aandoeningen aan het urinewegstelsel 333

Hoofdstuk 23 Vrouwelijke zorgvragers met aandoeningen aan de geslachtsorganen 334

Hoofdstuk 24 Mannelijke zorgvragers met aandoeningen aan de geslachtsorganen 334

Evaluatie en reflectie 336

Thema 9 Zorgvragers met ontstekingen en infecties 338

Verwerking 339

Verwerkingsopdrachten 339

Hoofdstuk 25 Ziekteverwekkers 339

Hoofdstuk 26 Zorgvragers met ontstekingen 341

Hoofdstuk 27 Zorgvragers met infectieziekten 344

Hoofdstuk 28 Zorgvragers met aids 347

Toepassing 350

Praktijksituaties 350

Meneer Stekelenburg loopt een MRSA op 350

Meneer Usanmaz krijgt een complicatie ten gevolge van zijn rectumamputatie 354

Mevrouw Vernooij revalideert na een zware periode 358

Vaardigheden 362

Toepassen van het protocol Uitbraak maagdarminfectie op een wooneenheid van een zorgcentrum 362

Zorg voor een MRSA-verdachte zorgvrager en een MRSA-positieve zorgvrager in de thuiszorg 367

Themaopdrachten 371

Evaluatie 373

Studiehulp 373

- Hoofdstuk 25 Ziekteverwekkers 373
- Hoofdstuk 26 Zorgvragers met ontstekingen 373
- Hoofdstuk 27 Zorgvragers met infectieziekten 374
- Hoofdstuk 28 Zorgvragers met aids 374

Evaluatie en reflectie 375

Thema 10 Zorgvragers met aandoeningen aan de hersenen 377

Verwerking 378

Verwerkingsopdrachten 378

- Hoofdstuk 29 Zorgvragers met een cerebrovasculair accident (CVA) 378
- Hoofdstuk 30 Zorgvragers met de ziekte van Parkinson 382

Toepassing 385

Praktijksituaties 385

- Meneer Blake heeft Parkinson 385
- Meneer Braxx heeft een CVA gehad en komt thuis 389
- Mevrouw De Lange begrijpt door haar beroerte de wereld om haar heen niet meer 394

Vaardigheden 399

- Communiceren met een zorgvrager die afasie heeft 399
- Het ondersteunen van een zorgvrager met Parkinson met opstaan uit de stoel, lopen en gaan zitten 403

Themaopdrachten 408

Evaluatie 410

Studiehulp 410

- Hoofdstuk 29 Zorgvragers met een cerebrovasculair accident (CVA) 410
- Hoofdstuk 30 Zorgvragers met de ziekte van Parkinson 411

Evaluatie en reflectie 412

Thema 11 De oudere zorgvrager en multimorbiditeit 414

Verwerking 415

Verwerkingsopdrachten 415

- Hoofdstuk 31 Multimorbiditeit en kwetsbaarheid 415
- Hoofdstuk 32 Crisisinterventie 420
- Hoofdstuk 33 Geriatrische revalidatie 424

Toepassing 428

Praktijksituaties 428

- Er is meer aan de hand met mevrouw Swart 428
- Meneer De Boer wil graag naar huis 432
- Mevrouw Wouters overziet het niet meer 436

Themaopdrachten 440

Evaluatie 444

Studiehulp 444

Hoofdstuk 31 Multimorbiditeit en kwetsbaarheid 444

Hoofdstuk 32 Crisisinterventie 444

Hoofdstuk 33 Geriatrische revalidatie 445

Evaluatie en reflectie 446

Observatielijsten 448

Thema 1

Oriëntatie op de branche VVT

In de branche verpleeg-, verzorgingshuizen en thuiszorg doen zich in het begin van de 21e eeuw veel veranderingen voor. Dit zie je terug in dit thema. De Nederlandse maatschappij verandert van een verzorgingsstaat in een participatiemaatschappij. Dat wil zeggen dat steeds meer van mensen gevraagd wordt om zelf de regie over hun leven te nemen, ook als ze ouder en meer hulpbehoevend worden. Daarnaast zijn levensomstandigheden van mensen verbeterd en neemt de kwaliteit van de zorg toe. Onder invloed van deze ontwikkelingen verandert ook de zorgvraag. Mensen blijven langer thuis wonen. Daardoor verplaatst de zorg zich van verpleeg- en verzorgingshuizen naar de thuiszorg. Dit thema besteedt aandacht aan de steeds ouder wordende mens met een complexere hulpvraag en de daardoor veranderende zorgvraag.

Dit thema bevat verwerkingsopdrachten, praktijksituaties, themaopdrachten, studiehulp, evaluatie en reflectie over de volgende onderwerpen.

Hoofdstuk 1: Zorgvragers in de VVT

- de oudere zorgvrager met beperkte zelfzorg
- chronisch zieke zorgvragers
- de revaliderende zorgvrager
- zorgvragers met psychogeriatrische en psychiatrische aandoeningen

Hoofdstuk 2: De VVT-branche, geschiedenis en zorgaanbod

- geschiedenis van de VVT
- zorgaanbod in de VVT

Hoofdstuk 3: Van intake tot beëindiging hulpverlening

- indicatiestelling
- zorg in natura of pgb
- voorbereiding inzet zorg
- de intake
- beëindiging hulpverlening

Hoofdstuk 4: Zorgproces in de VVT

- het zorg(leef)plan

Verwerking

Verwerkingsopdrachten

1 Zorgvragers in de VVT

1. Waarom zullen de verzorgingshuizen steeds meer gaan verdwijnen?
  - a. Het nieuwe zorgstelsel (2015) pleit ervoor dat ouderen langer thuisblijven en met hulp van thuiszorg zo lang mogelijk voor zichzelf zorgen.
  - b. Ouderen blijven langer gezond. Daarom komt het steeds minder voor dat ze in een verzorgingshuis moeten worden opgenomen.
  - c. Ouderen doen steeds meer een beroep op mantelzorgers. Daarom zijn verzorgingshuizen steeds minder nodig.

2. Lees de volgende stellingen. Welke stelling is waar?
  - a. Dubbele vergrijzing betekent dat er meer ouderen zullen zijn in de toekomst en dat deze ouderen extra zorg nodig hebben.
  - b. Dubbele vergrijzing houdt in dat er sprake is van meer ouderen en dat deze ouderen een hogere levensverwachting hebben.
  - c. Met dubbele vergrijzing wordt bedoeld dat er behalve meer ouderen, ook meer ouderen zijn die verschillende ziekten tegelijk hebben.

3.
  - a. Ouderen kunnen moeite hebben met het opslaan van nieuwe informatie. Op welke manieren kun je een oudere zorgvrager hierin ondersteunen? Noem er drie.

  - b. Waarom kunnen verouderingsveranderingen van het psychisch functioneren leiden tot een sociaal isolement?

4.
  - a. Je komt als verpleegkundige in de VVT verschillende typen zorgvragers tegen. Lees de omschrijvingen. Welke omschrijving past het beste bij welk type zorgvrager?

	Omschrijving		Type zorgvrager
1	Probeert door middel van training zijn zelfstandigheid te vergroten	a	Oudere met beperkte zelfzorgmogelijkheden
2	Lijdt aan een ziekte die permanent, progressief of wisselend kan verlopen	b	Psychiatrische zorgvrager
3	Is afhankelijk van anderen in het zorgen voor zichzelf	c	Revaliderende zorgvrager
4	Is gedesoriënteerd in zijn dag- en nachtritme	d	Zorgvrager met een chronische ziekte
5	Lijdt aan angststoornissen of een depressie	e	Psychogeriatrische zorgvrager

- b Oudere zorgvragers hebben nogal eens moeite om hulp te vragen aan anderen. Noem drie redenen waarom dit zou kunnen zijn.

- 5 a De ICF is een begrippenkader voor professionals in de gezondheidszorg. Welke onderdelen hanteert de ICF? Vul het schema in.

Begrippen	Gebruikt in ICF
Zorgzwaarte en complexiteit	
Chronische ziekten	
Maatschappelijke participatie	
Activiteiten	
Psychische stoornissen	
Zorgvrager in een woonvoorziening	
Lichaamsfuncties	

b Welk voordeel heeft het werken met een classificatie zoals de ICF volgens jou?

- 6 a Hoe noem je de afdeling van een verpleeghuis waar zorgvragers met dementie verblijven?
- a geriatrie afdeling
  - b psychiatrische afdeling
  - c psychogeriatrische afdeling
- b Waarom wordt de zorg steeds complexer als er sprake is van multipathologie?

---

2 De VVT-branche, geschiedenis en zorgaanbod

- 1 In de geschiedenis van de zorg zijn een aantal belangrijke wetten ingevoerd. In de tabel vind je de omschrijving van drie wetten. Geef aan om welke wetten het gaat en in welk jaar deze wetten zijn ingevoerd.

Wet	Jaartal	Omschrijving
		De wet regelt de mogelijkheid om in een verzorgingshuis te wonen.
		De wet regelt de zorg voor zorgvragers met een zware zorgvraag. Zorgvrager moeten zo lang mogelijk thuis wonen.
		Alle zorgvragers hebben recht op bepaalde woonzorgvoorzieningen en dagbehandeling.

- 2 Lees de situatieschets.

Een familielid wordt de laatste tijd wat vergeetachtig en verzorgt zich slecht. Samen met je familie verzorg je hem. Dat wordt steeds moeilijker. Hij wordt achterdochtig en hij begint zijn huishouden en zichzelf te verwaarlozen. Ook vergeet hij te eten. Je wilt wat dingen regelen. Daarvoor moet je een beroep doen op een aantal voorzieningen.

Wat regel je bij wie, bij welke instantie of via welke wet? Vul het schema in.

Voorziening	Wat kun je regelen?
WMO	
CIZ	
Huisarts	
Gecoördineerd ouderenwerk	

- 3 Deeltijdzorg kan bestaan uit dagbehandeling en dagverzorging. Beide vormen van begeleiding worden gegeven vanuit een woonzorgcentrum. Wat is het doel van beide vormen? Vul het schema in.

Vorm van begeleiding	Doel
dagbehandeling	
dagverzorging	

- 4 Men besloot in Nederland om op een bepaald moment bejaardenhuizen te bouwen. Welke redenen had men daarvoor? Vul het schema in.

Redenen	Ja of nee
Zorg in bejaardenhuizen is goedkoper dan thuiszorg.	
Kinderen willen niet meer altijd voor hun ouders zorgen.	
Er bestaat een tekort aan woningen.	
Men wil dat mensen meer voor zichzelf gaan zorgen.	
Ouderen willen niet meer afhankelijk zijn van hun kinderen.	
Kinderen mochten door nieuwe wetgeving hun ouders niet meer in huis nemen.	

- 5 a Na de Tweede Wereldoorlog ontstond er meer aandacht voor revalidatie als onderdeel van de zorg. Wat was daar de reden van?

- b Zorgvragers kunnen tijdelijk worden opgenomen in een revalidatiecentrum. Noem drie voorbeelden van zorgvragers uit de praktijk. Geef ook aan om welke reden deze zorgvragers daar verblijven.

- 6 Een zorgvrager die een CVA heeft ondergaan, wordt opgenomen in een woonzorgcentrum. Bij de zorg en begeleiding van deze zorgvrager zijn verschillende disciplines betrokken. Wie doet wat? Maak goede combinaties.

	Discipline		Omschrijving
1	ergotherapeut	a	Zoekt naar oplossingen bij overplaatsing of huisvesting.
2	maatschappelijk werk	b	Helpt bij het opnieuw leren lopen en bewegen.
3	logopedist	c	Geeft behandeling en begeleiding bij psychische problemen.
4	(huis)arts	d	Geeft ondersteuning bij leren spreken.
5	fysiotherapeut	e	Helpt bij het opnieuw aanleren van praktische handelingen.
6	psycholoog	f	Is medisch eindverantwoordelijk voor het behandelplan.

- 7 a Welke zinnen zijn waar over een revalidatiecentrum?
- a Als een zorgvrager in een revalidatiecentrum wordt opgenomen, spreek je van klinisch revalideren.
  - b Een revalidatiecentrum biedt psychogeriatrische zorg en begeleiding.
  - c Het doel van revalidatie is de zorgvrager zo effectief mogelijk te leren omgaan met zijn resterende mogelijkheden.
  - d Iemand die na een hartinfarct moet revalideren in een revalidatiecentrum wordt altijd intern opgenomen.
  - e In een revalidatiecentrum wordt zorg geboden die op de persoon is afgestemd.

- b Waarom is de overgang van een revalidatiecentrum naar een andere omgeving voor bepaalde zorgvragers groot?

Gebruik in je antwoord de volgende woorden en begrippen: **bedreiging – confrontatie – niet-zelfgekozen omgeving – privacy – teleurstelling**

- 8 Sommige verpleegkundigen geven de voorkeur aan het werken in de thuiszorg, omdat ze hier met andere typen zorgvragers te maken krijgen dan in een woonzorgcentrum.
Noem drie verschillen tussen zorgvragers die thuis wonen en zorgvragers in een woonzorgcentrum.

3

Van intake tot beëindiging hulpverlening

- 1 a Welke van onderstaande beweringen over de Wet maatschappelijke ondersteuning is waar?
- a De Wmo beschrijft aan welke eisen verpleegkundigen moeten voldoen om maatschappelijke ondersteuning te mogen bieden.
  - b De Wmo stimuleert mensen zo lang mogelijk de regie over hun leven in eigen hand te houden.
  - c De Wmo verplicht iedere Nederlander om een zorgverzekering af te sluiten om op elk noodzakelijk moment hulp te kunnen krijgen.
- b Hoe wordt de Wet langdurige zorg gefinancierd?

- c Wmo of Wlz? Vul in de tabel in onder welke wet de verschillende vormen van zorg vallen.

Vorm van zorg	Wmo of Wlz
Wonen in een zorgcentrum	
Traplift in huis	
Huishoudelijke hulp	
Tafeltje-dek-je	
Thuiszorg door een verpleegkundige	
Taxi om naar de dagopvang te rijden	
Aanvragen van een scootmobiel	

- 2 a Verschillende instanties zijn betrokken bij een indicatie voor zorg. Wie doet wat? Maak de juiste combinaties.

	Instantie		Taak
1	Zorgkantoor	a	Beoordeelt of je als zorgvrager recht hebt op langdurige zorg.
2	CIZ	b	Beheert het geld dat beschikbaar is voor zorg en ondersteuning aan de zorgvrager.
3	VWS	c	Heeft richtlijnen opgesteld voor wanneer je als zorgvrager recht hebt op zorg.
4	SVB	d	Regelt voor een zorgvrager dat hij zorg gaat ontvangen van de zorgaanbieder van zijn voorkeur.

- b Op welke informatie baseert de adviseur van de instantie die het recht op zorg beoordeelt zijn of haar oordeel? Noem vijf informatiebronnen.

- 3 a Wat is het belangrijkste verschil tussen ZIN en pgb?

ZIN betekent _____

Dit houdt in dat _____

_____

_____

Pgb betekent _____

Dit betekent dat _____

_____

- b Geef aan waarom sommige zorgvragers kiezen voor een pgb.

_____

_____

- 4 Als een zorgvrager verhuist naar een woonzorgvoorziening kan dat een grote impact hebben. Noem vier mogelijke gevolgen van een verhuizing voor een zorgvrager.

_____

_____

_____

_____

- 5 Beëindiging van de zorgverlening kan om verschillende redenen plaatsvinden. Noem er drie.

_____

_____

_____

4 Zorgproces in de VVT

- 1 In de tabel worden een aantal begrippen omschreven waar je als verpleegkundige mee te maken krijgt.
Vul de begrippen in op de juiste plaats.
Kies uit: **zorgleefplan – zorgplan – zorgprogramma – zorgstandaard**

Begrip	Omschrijving
	Dit omschrijft de totale zorg die wordt gegeven aan een zorgvrager en varieert van basiszorg tot woonkenmerken.
	Een multidisciplinaire beschrijving van het zorgaanbod voor een groep zorgvragers met een vergelijkbare zorgvraag.
	Hierin staan de zorgproblemen van een zorgvrager centraal.
	Hierin staat welke zorg een zorgvrager kan krijgen en wat de rol van de zorgvrager in het zorgproces kan zijn.

- 2 a Als een zorgvrager zorg ontvangt van een VVT-organisatie, stelt de verpleegkundige een zorg(leef)plan op. Waarom wordt een zorg(leef)plan opgesteld? Noem drie redenen.

- b Sommige organisaties gebruiken standaard zorg(leef)plannen. Waar moet je als verpleegkundige op letten wanneer er gewerkt wordt met standaard zorg(leef)plannen?

- 3 a Als een zorgvrager in een woonzorgvoorziening wordt opgenomen, is alles nieuw en onwennig. De zorgvrager heeft behoefte aan uitleg over het zorg(leef)plan. Noem de vijf stappen van methodisch werken met een zorg(leef)plan.

- b In een zorg(leef)plan staan vier domeinen centraal. Welke domeinen zijn dat? Vul het schema in.
Geef bij elk domein twee voorbeelden van afspraken die kunnen worden vastgelegd.

Domein	Afspraken

- 4 Landelijk worden zorgstandaarden ontwikkeld voor bepaalde aandoeningen. Verklaar waarom dit de kwaliteit van de zorg ten goede komt?

- 5 Steeds meer zorgorganisaties werken met een elektronisch zorgdossier. Benoem twee voordelen en twee nadelen van een digitaal zorgdossier.

Voordelen	Nadelen

- 6 Waarom is het volgens jou belangrijk om een zorg(leef)plan regelmatig te evalueren met de zorgvrager?

Jolanda vraagt hulp via de zorgcentrale

Jolanda ontwikkelt steeds meer klachten

Jolanda is al sinds haar jeugd een actieve dame. Rond haar dertigste jaar krijgt ze veel last van haar knie en voet. Van de specialist in het ziekenhuis hoort ze dat ze reuma heeft. Ze krijgt ontstekingsremmers maar de klachten nemen nauwelijks af. In de daaropvolgende jaren moet ze stoppen met volleybal en wandelen omdat de pijn steeds erger wordt. Haar lichamelijke gezondheid gaat verder achteruit als ze op 38-jarige leeftijd op

ongelukkige wijze haar stuitje breekt. Ze herstelt slechts moeizaam van haar verwonding en heeft veel pijn. Ook komt ze nauwelijks uit bed. Ze heeft dat wel geprobeerd maar haar sta-functie is nihil. Ook zitten lukt niet vanwege de pijn. Na onderzoek in het ziekenhuis constateert men vergaande artrose en osteoporose. Er blijkt geen sprake te zijn van reuma. Dat verbaast Jolanda hooglijk. Ze heeft al die jaren immers medicatie tegen de reuma heeft gehad. Ze voelt zich teleurgesteld en boos daarover.

Jolanda krijgt een looprek op maat en een bedbrancard

Jolanda kan niet meer werken en raakt depressief. Ze komt nauwelijks nog haar huis uit en vertelt haar ouders dat ze met haar 40 jaar in het lijf van iemand van 80 zit. Gelukkig heeft Jolanda veel vrienden die haar af en toe een handje helpen. Op deze manier kan ze nog zelfstandig thuis wonen. Dat is ook wat ze het liefste wil. Haar moeder heeft weleens geprobeerd om voor Jolanda kleinschalig wonen te regelen, maar Jolanda wil daar niets van weten.

Jolanda durft nauwelijks nog uit bed te komen omdat ze vrijwel gelijk door haar benen zakt. Daarom heeft men voor haar een soort 'looprek op maat' gemaakt. Hierin kan ze zich in de kamer verplaatsen. Toch heeft ze niet elke dag de kracht om gebruik te maken van het looprek. Ook heeft ze soms hulp nodig bij met name wassen en toiletteren. Haar moeder vindt het vreselijk wat haar dochter overkomt en regelt een soort bedbrancard waarmee Jolanda naar buiten kan. Ze vraagt aan de vrienden van Jolanda of ze haar af en toe eens mee willen nemen naar een concert of musical. Lange tijd wil Jolanda daar niets van weten maar de afgelopen maand is ze, liggend in de bedbrancard, enkele keren naar het park geweest met haar vriendin. Ook is ze, met behulp van een speciale taxi waar haar bed in vastgezet kan worden, al een keer in de schouwburg geweest.

Deze uitgave **Verpleeg-, verzorgingshuizen, thuiszorg 1** maakt deel uit van de serie **Traject V&V**. De theorie van deze uitgave sluit volledig aan bij onderstaande werkprocessen uit het kwalificatiedossier **Mbo-Verpleegkundige**.

P2-K1-W1 Biedt ondersteuning gericht op zelf- en samenredzaamheid

P2-K1-W2 Werkt verbindend samen met naastbetrokkenen en andere zorgverleners

P2-K1-W3 Biedt zorg in de thuissituatie

De leermiddelen uit de serie Traject V&V zijn bestemd voor de opleiding Verzorgende IG (niveau 3) en de opleiding Mbo-Verpleegkundige (niveau 4). Door de thematische opbouw is Traject V&V geschikt voor alle onderwijsvormen en alle leerwegen, past daarnaast in verkorte trajecten en sluit aan bij elke leerstijl. De leerstof is opgebouwd uit: theorie, praktijksituaties en beroepsvaardigheden. Je kunt starten vanuit de theorie of vanuit een (gesimuleerde) praktijksituatie. Wat voor jou het beste werkt.

De **theorie** bevat alle basiskennis en achtergrondinformatie bij het betreffende werkproces en bevat veel voorbeelden uit de beroepspraktijk. De verwerkingsopdrachten sluiten aan bij de leerstof in de theorieboeken.

De **praktijksituaties** zijn realistische beschrijvingen van situaties uit de beroepspraktijk, inclusief opdrachten gekoppeld aan houdingsaspecten, vaardigheden en kenniselementen.

De **beroepsvaardigheden** bevatten opdrachten voor het stapsgewijs aanleren van instrumenteel-technische en sociaal-agogische vaardigheden.

Het complete aanbod van Traject V&V bestaat uit:

- theorieboeken met een heldere en gestructureerde uitleg over de benodigde vakkennis, verduidelijkt met veel praktijkvoorbeelden;
- werkboeken met verwerkingsopdrachten, toepassingsopdrachten en evaluatie of reflectieopdrachten;
- digitale omgeving met ondersteunend materiaal voor zowel student als docent.

Wil je weten welke materialen er nog meer beschikbaar zijn bij Traject V&V?

Kijk dan op: www.thiememeulenhoff.nl/trajectvenv

Auteurs:

E.C.A. van Diepen

P.A.M. Mocking

R.F.A. Schrijver

S.M.T. Vogel

M.M.J.F. Wijdeveld

Onder redactie van:

C.A. Abrahamse

M.H.A.J. Gludemans

9 789006 910704